

Οἱ δαίμονες, ἡ κόλαση καὶ ὁ θάνατος γιὰ τὰ παιδιὰ (Μαγδαληνή Μοναχὴ)

[Ορθοδοξία και Ορθοπραξία](#) / [Θεολογία και Ζωή](#)

Πῶς νὰ μιᾶμε στὰ παιδιὰ μας γιὰ τοὺς δαίμονες, τὴν κόλαση καὶ τὸ θάνατο

Εἶναι σοβαρὸ παιδαγωγικὸ σφάλμα νὰ μιᾶμε στὰ μικρὰ παιδιὰ μὲ κάθε λεπτομέρεια γιὰ τοὺς δαίμονες, διότι, ἂν ἓνα παιδὶ ἀκούσει μία φορὰ πῶς ἀκριβῶς εἶναι, εἶναι ἀδύνατο νὰ μὴν ἀρχίσει νὰ τοὺς φαντάζεται. Οἱ ἐνήλικες εἶναι δυνατὸν

να προειδοποιηθούν για τὸν κίνδυνο ποὺ διατρέχουν, ἂν ἀφήσουν εἰκόνες τῶν δαιμόνων νὰ εἰσβάλουν στὸ μυαλό τους, ἀλλὰ ἕνα μικρὸ παιδί, ἀκόμη κι ἂν τὸ προειδοποιήσουμε, δὲν μπορεῖ εὐκολὰ νὰ σταματήσει νὰ σκέπτεται κάτι ποὺ τὸ βασανίζει, καὶ αὐτὸ μπορεῖ νὰ τὸ ὀδηγήσει σὲ μία ἐπικίνδυνη πνευματικὴ κατάσταση ἢ, τὸ λιγότερο, νὰ ὑποφέρει ἀπὸ ἐφιάλτες. Ὅταν τὰ μικρὰ παιδιά ρωτοῦν γιὰ τὸ διάβολο ἢ γιὰ τὴν ὑπαρξη τῶν πνευμάτων τοῦ κακοῦ, εἶναι προτιμότερο νὰ μὴν κάνουμε διεξοδικὴ ἀνάλυση ἀλλὰ νὰ λέμε ὅτι δὲν πρέπει νὰ δίνουμε σ' αὐτὰ περισσότερη προσοχὴ ἀπ' ὅ,τι στὰ ὄνειρα ἢ κάτι παρόμοιο. Γενικὰ πρέπει νὰ στρέφουμε τὸ μυαλὸ τῶν παιδιῶν πρὸς τὸν Χριστό, τοὺς ἁγίους καὶ τοὺς ἀγγέλους.

Εἶναι καλύτερα νὰ διδάσκουμε στὰ παιδιά τὸ χριστιανικὸ ἀγῶνα χωρὶς ἄμεση ἀναφορὰ στὴ μάχη ἐναντίον τῶν δαιμόνων. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ μάθουν ἐντελῶς φυσικὰ νὰ κάνουν τὸ σημεῖο τοῦ σταυροῦ πρὶν κοιμηθοῦν (ἐπάνω τους καὶ πάνω στὸ κρεβάτι ἢ τὸ μαξιλάρι τους) ὡς εὐλογία γιὰ τὴ νύκτα, νὰ χρησιμοποιοῦν τὴν προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ (Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με) ἢ νὰ μιλοῦν στὸν Κύριο καὶ τοὺς ἁγίους μὲ δικὰ τους λόγια, ὅποτε θέλουν. Ἔτσι ὅταν δοκιμάσουν κάποιο πειρασμὸ (π.χ. ἀπὸ φόβο ἢ ἐφιάλτες), θὰ χρησιμοποιήσουν ἐντελῶς φυσικὰ τὰ σωστὰ ὄπλα. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ κοιμοῦνται μὲ ἕνα κομποσχοῖνι στὸ χέρι ἢ κάτω ἀπ' τὸ μαξιλάρι τους καὶ νὰ λένε τὴν προσευχὴ τοῦ Ἰησοῦ (ἔστω μόνο λίγες φορὲς στὶς καθημερινές τους προσευχές).

Ἡ ἰδέα τῆς κολάσεως φοβίζει τὰ παιδιά. Βέβαια φοβίζει κι ἐμᾶς ἄλλα ὁ φόβος μας δὲν εἶναι παθολογικός, πηγάζει ἀπὸ τὴν ἀγάπη μας γιὰ τὸν Θεὸ καὶ ἀπὸ τὸ φόβο μας μήπως ἀποξενωθοῦμε ἀπ' Αὐτόν. Αὐτὸ τὸ ὁποῖο πρέπει νὰ καλλιεργήσουμε στὰ παιδιά δὲν εἶναι ὁ φόβος τῆς κόλασης ἀλλὰ ἡ ἀγάπη γιὰ τὸν Θεό. Τὰ παιδιά μποροῦν νὰ σκεφθοῦν σοβαρὰ τὸ μεταφυσικὸ πρόβλημα τοῦ κακοῦ καὶ τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Ὅταν μιᾶμε γιὰ τὴν κόλαση (ὄχι, φυσικὰ, σὲ μικρὰ παιδιά) πρέπει νὰ τονίζουμε ὅτι ἡ κόλαση δὲν εἶναι ἕνας τόπος ὅπου ὁ Θεὸς θέλει νὰ στείλει τοὺς κακοὺς ἀνθρώπους, κόλαση εἶναι ὁ πόνος ποὺ ἐπιβάλλουμε στὸν ἑαυτό μας μὲ τὴν ἀπόρριψη τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Κόλαση εἶναι ἡ θέα τοῦ φωτὸς τοῦ Θεοῦ ποὺ κατακαίει ὅσους δὲν ἔχουν γίνεи ὅμοιοι μ' Αὐτόν. Ἡ ἀκόμη μποροῦμε νὰ ποῦμε ὅτι, ἂν κάποιος εἶναι ἄρρωστος ἀλλὰ ἀρνεῖται νὰ πάρει τὰ φάρμακα ποὺ συνιστᾶ ὁ γιατρός, δὲν φταίει ὁ γιατρός, ἂν δὲν θεραπευθεῖ.

Ὅπως πάντα δὲν ὑπάρχουν συνταγές, δίνω μόνο μερικὰ παραδείγματα. Ὑπάρχουν πολλὲς περιπτώσεις ἐνηλίκων οἱ ὁποῖοι ἀπέρριψαν τὸ Χριστιανισμό, ἐπειδὴ αὐτὸ νόμιζαν ὅτι ἦταν ὁ καλύτερος τρόπος νὰ ἐλευθερωθοῦν ἀπ' τὸν ἀσφυκτικὸ φόβο τῆς κολάσεως μέσα στὸν ὁποῖο ἀνατράφηκαν. Ἀκόμα κι ὅταν μιᾶμε γιὰ κακὲς πράξεις ἢ γιὰ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ τὶς διέπραξαν, εἶναι σημαντικὸ νὰ γνωρίζεи

σίγουρα τὸ παιδί ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι πάντα ἕτοιμος νὰ συγχωρήσει ὅποιοδήποτε ἁμάρτημα.

Ὅταν τὰ παιδιὰ μιλοῦν γιὰ τὸν Οὐρανὸ, ἐκφράζουν συχνὰ διάφορες ιδέες γιὰ τὸ τί μποροῦμε νὰ συναντήσουμε ἐκεῖ, ιδέες οἱ ὁποῖες θεολογικὰ φαίνονται ἴσως λανθασμένες. Πρέπει ὅμως νὰ εἴμαστε πολὺ προσεκτικοὶ γιὰ νὰ μὴν καταστρέψουμε μέσα τους τὴν ἐπιθυμία νὰ πᾶνε στὸν Οὐρανὸ. Μπορεῖτε νὰ φαντασθεῖτε ὅτι θὰ ἐπιθυμοῦσε κανεὶς νὰ πάει σ' ἕναν τόπο, ὅπου δὲν ὑπάρχει οὔτε φαγητό, οὔτε παιχνίδια, οὔτε ἀγαπημένα ζώακια; Πρέπει νὰ δίνουμε τὴν ἐντύπωση (καὶ δὲν εἶναι ἐσφαλμένη ἐντύπωση) ὅτι ὁ Οὐρανὸς εἶναι ἀσυγκρίτως καλύτερος ἀπ' ὅ,τι μποροῦμε νὰ φαντασθοῦμε. Μερικὰ παιδιὰ, μόλις τὸ ἄκουσαν αὐτό, ρώτησαν αὐθόρμητα: Καλύτερος κι ἀπ' τὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως; Καλύτερος κι ἀπ' τὸ παγωτό; Καλύτερος κι ἀπ' ὅταν ἡ μαμὰ σὲ βάζει νὰ κοιμηθεῖς; Ἡ Βίβλος μᾶς διδάσκει ὅτι θὰ ὑπάρχει οὐράνια τροφή, οὐράνιο γέλιο κ.ο.κ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὰ ζῶα, τὰ παιδιὰ θέλουν νὰ ξέρουν ἂν τὸ ἀγαπημένο τους ζῶο θὰ ἔχει μία θέση στὸν οὐρανὸ. Δὲν ὑπάρχει λόγος νὰ ἐξηγήσουμε θεολογικὰ αὐτὴ τὴ στιγμή σ' ἕνα παιδί σὲ τί διαφέρει ἡ ψυχὴ ἐνὸς ζώου ἀπὸ τὴν ψυχὴ ἐνὸς ἄνθρωπου. Εἶναι προτιμότερο νὰ τοῦ θυμίσουμε πόσο φροντίζει ὁ Θεὸς γιὰ κάθε μικρὸ σπυργίτι (Ματθ. 10, 29).

Δὲν πρέπει ποτέ, ὅταν μιᾶμε θεολογικὰ, νὰ καταστρέψουμε μία ιδέα ποὺ ἔχει κάποιος μέσα του, ἂν δὲν τὴν ἀντικαταστήσουμε μὲ μία ὠριμότερη ιδέα, ἢ ὁποία δὲν ξεπερνᾷ τὸ ἐπίπεδο ἀντιλήψεώς του. Στὸ Γεροντικὸ ὑπάρχει μία διήγηση γιὰ κάποιο μοναχὸ ὁ ὁποῖος ἦταν ἀνθρωπομορφιστῆς (δηλαδὴ ἐρμήνευε στὴν κυριολεξία ἀγιογραφικὲς ἐκφράσεις ὅπως τὰ χέρια τοῦ Θεοῦ, τὰ μάτια τοῦ Θεοῦ κ.λ.π.). Οἱ ὀρθόδοξοι μοναχοὶ τὸν διόρθωσαν. Τὸν ἐπισκέφθηκε ὅμως κάποιος ἄλλος μοναχὸς καὶ τὸν βρῆκε νὰ κλαίει. Ὁ ἐπισκέπτης τὸν ρώτησε: Γιατί κλαῖς, πάτερ; Δὲ χαίρεσαι ποὺ ἐπέστρεψες στὴ σωστὴ πίστη; Ὁ μοναχὸς ἀπάντησε: Κλαίω, γιατί μοῦ πήραν τὸν Θεό μου καὶ τώρα πιά δὲν ξέρω ποιὸν νὰ λατρέψω.

Δὲ θέλουμε τὰ παιδιὰ μας νὰ φοβοῦνται τὸ θάνατο. Πρέπει νὰ μιᾶμε γι' αὐτὸν ὡς ἕνα κομμάτι τῆς ζωῆς μας -τὸ κατώφλι τῆς οὐράνιας ζωῆς- τὸ σκαλοπάτι πρὸς τὴν αἰώνια ζωὴ μὲ τὸν Χριστό. Μερικὲς φορές ὀρισμένα παιδιὰ θέλουν τόσο πολὺ νὰ πᾶνε στὸν Οὐρανὸ, ὥστε ἐκφράζουν τὴν ἐπιθυμία νὰ πεθάνουν ἢ ἀκόμα νὰ θέσουν μόνον τους τέρμα στὴ ζωὴ τους. Δὲν πρέπει νὰ βάζουμε μέσα σ' αὐτὰ τὰ παιδιὰ ἕνα νοσηρὸ φόβο τοῦ θανάτου γιὰ νὰ μετριάσουμε αὐτὴ τὴν ἐπιθυμία, ἀλλὰ νὰ τοὺς ἐξηγοῦμε ὅτι ὁ θάνατος εἶναι εὐλογημένος μόνο ἂν φύγουμε ἀπ' αὐτὸν τὸν κόσμον ὅταν μᾶς καλέσει ὁ Θεός, ἐπειδὴ Ἐκεῖνος μόνο γνωρίζει πότε εἴμαστε ἕτοιμοι. Δὲν πηγαίνουμε στὸν Οὐρανὸ πρὶν μᾶς στείλει τὸ εἰσιτήριο. Δὲν ὑπάρχουν

συνταγές για τὸ τί θὰ ποῦμε στὸ κάθε παιδί, πρέπει νὰ προσπαθοῦμε νὰ προσαρμόζουμε τὴν ἀπάντησή μας στὴν κάθε περίπτωση. Πρόκειται γιὰ ἕνα πρόβλημα τὸ ὁποῖο συχνὰ βρίσκει τοὺς γονεῖς ἀπροετοίμαστους. Εἶναι λυπηρὸ τὸ γεγονὸς ὅτι μικρὰ παιδιὰ ἔχουν ἔστω ἀκούσει γιὰ τὴν αὐτοκτονία ἄλλα εἶναι μία πραγματικότητα τὴν ὁποία οἱ χριστιανοὶ κατηχητὲς πρέπει νὰ ἀντιμετωπίσουν.

Οἱ ἐρωτήσεις γιὰ τὴν κόλαση καὶ τὸν Οὐρανό, τὸ κακὸ καὶ τὸ καλὸ, τοὺς δαίμονες, τὸ θάνατο, τὴν αὐτοκτονία κ.ο.κ. θὰ τεθοῦν πολλὲς φορὲς κατὰ τὴ διάρκεια τῆς παιδικῆς ἡλικίας. Οἱ ἀπαντήσεις μας σ' αὐτὲς (ὅπως καὶ στὴν ἐρώτηση πῶς γεννιοῦνται τὰ παιδιὰ) πρέπει νὰ εἶναι ἀνάλογες μὲ τὸ ἐπίπεδο ἀναπτύξεως τοῦ παιδιοῦ. Δὲν ἀπαντοῦμε σ' ἕνα πεντάχρονο παιδί μὲ τὸν ἴδιο τρόπο πὺ θὰ ἀπαντούσαμε σ' ἕνα δεκάχρονο, ἂν ἔθετε τὴν ἴδια ἐρώτηση.

Πηγή: agiazoni.gr